

**СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА**

Факультет іноземної та слов'янської філології

Кафедра української мови і літератури

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Перший рівень вищої освіти

Галузь знань – 01 Освіта/Педагогіка

Спеціальність – 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова)

Суми 2024

Наскрізна програма практики для студентів освітнього ступеня бакалавр, галузі знань 01 Освіта, спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література), Освітньо-професійна програма – Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова).

Укладачі: канд. пед. наук, доцент кафедри української мови і літератури **Громова Н.В.**, викладач кафедри **теорії та практики романо-германських мов** **Шевцова Н.О.**

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури

(Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.)

Завідувач кафедри української мови і літератури

_____ (Семенов О.М.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією факультету іноземної та слов'янської філології

(Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.)

Голова науково-методичної комісії

_____ (Громова Н.В.)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Наскрізна програма практики розглянута на засіданні вченої ради факультету іноземної та слов'янської філології

(Протокол № ____ від “ ____ ” _____ 20__ р.)

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Важливе значення в професійному та особистісному становленні майбутнього вчителя української мови і літератури, вчителя англійської мови займає його практична підготовка, яка забезпечує поєднання теоретичної та практичної підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 014 Середня освіта (Українська мова і література) галузі знань 01 Освіта / Педагогіка, які навчаються за освітньо-професійною програмою Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова).

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова) визначає перелік та обсяг 4 компонентів в межах практичної підготовки, а також їхню логічну послідовність: ПП 1 Фольклорно-краєзнавча практика, ПП 2 Навчальна педагогічна практика в середній школі, ПП 3 Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі, ПП 4 Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО.

Практична підготовка здобувачів вищої освіти передбачає безперервність та послідовність проведення при одержанні базового обсягу загальних та професійних (фахових) компетентностей майбутнього фахівця, набуття програмних результатів навчання відповідно до освітнього рівня бакалавр. Зміст, наступність та взаємозв'язок усіх видів практичної підготовки визначено пропонованою наскрізною програмою, яка окреслює концептуальні засади практичної підготовки майбутніх вчителів української мови і літератури та вчителів англійської мови бакалаврського освітнього рівня відповідно до освітньо-професійної програми Середня освіта (Українська мова і література. Англійська мова), регламентує послідовність, тривалість і терміни проведення навчальних та виробничих практик відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі освітньої програми.

Навчальним планом підготовки студентів за першим рівнем вищої освіти передбачено проходження на 1-3 курсах педагогічного університету *навчальних практик*. Метою навчальних практик є ознайомлення студентів з особливостями практичної діяльності з обраного фаху, узагальнення, систематизація та закріплення теоретичних знань, умінь та навичок із певного циклу дисциплін, формування первинних загально-професійних та спеціальних умінь. На першому курсі студенти проходять фольклорно-краєзнавчу, на другому – навчальну педагогічну практику в середній школі (на базовому (другому) рівні повної загальної середньої освіти). На третьому курсі передбачено навчальну педагогічну практику з української мови і літератури, англійської мови в середній школі (на базовому (другому) рівні повної загальної середньої освіти), яка є свого роду адаптаційною з огляду на перспективу створення умов з метою оволодіння основними педагогічними вміннями та навичками, тому є необхідною для осмислення майбутньої професії. Навчальна педагогічна практика є складовою частиною програми професійної підготовки та становлення майбутнього педагога.

Проходження *виробничої педагогічної практики* з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО на 4 курсі є логічним продовженням навчальних практик на попередніх курсах та завершальним етапом професійно-педагогічної підготовки вчителя-словесника та вчителя англійської мови.

Завдяки максимальній наближеності до реальних умов майбутньої професійної діяльності виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО забезпечує інтеграцію знань та їх застосування в безпосередній роботі з учнями, тому діяльність студента в період проходження практики є аналогом професійної діяльності вчителя мови і літератури та англійської мови. Виробнича педагогічна практика не лише завершує професійну освіту вчителя української мови і літератури та вчителя англійської мови, а є найефективнішою формою його професійного становлення.

Під час виробничої педагогічної практики, студенти можуть випробувати себе як в ролі вчителя-предметника, так і в ролі класного керівника. За період її проходження студент/студентка критично оцінить власний рівень готовності до майбутньої педагогічної діяльності, перевірить, наскільки власні плани щодо педагогічної спеціальності відповідають сучасним реаліям школи.

Фольклорно-красна практика, навчальні та виробнича педагогічні практики слугують єдиною ланкою між теоретичним навчанням і самостійною педагогічною діяльністю, створюють умови для збагачення життєвим досвідом, розширення соціальних контактів. Побудовані з урахуванням принципів наступності, тісного взаємозв'язку і взаємодоповнюваності, вони інтегрують види пошуково-дослідницької діяльності та забезпечують перевірку дієвості набутих знань і умінь, формують усвідомлену потребу щодо вдосконалення професійних компетентностей, сприяють загальнокультурному розвитку особистості. Саме у процесі практики відбувається засвоєння певної системи норм, правил, соціальних ролей і цінностей.

Наскрізна програма практики розроблена на основі нормативних документів Міністерства освіти і науки України та відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Закону України «Про освіту», Закону України «Про повну загальну середню освіту», Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», листа Міністерства освіти і науки України від 07.02.09 р. № 1/9-93 «Про практичну підготовку студентів»; рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, розроблених Державною науковою установою «Інститут інноваційних технологій і змісту освіти», згідно з «Положенням про практики у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка» (2023 р.).

У наскрізній програмі практики враховано положення Концепції Нової української школи (2016 р.), Концепції розвитку педагогічної освіти (2018 р.), Професійний стандарт «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024 р.).

Наскрізна програма практики є основним навчально-методичним документом, що забезпечує комплексний підхід до організації практичної підготовки, системність, безперервність та послідовність змісту і завдань навчальних і виробничих практик спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література) Освітньої програми 014 Середня освіта (Українська мова та література. Англійська мова).

Мета практичної підготовки

Загальною **метою** комплексу навчальних і виробничих практик є формування інтегральної, загальних та професійних (фахових) компетентностей майбутнього вчителя української мови і літератури та вчителя англійської мови, набуття програмних результатів навчання, виховання потреби систематично поновлювати знання, вести наукові дослідження та творчо застосовувати їх у практичній роботі.

Досягнення загальної мети реалізується у процесі проведення окремих видів практик, що мають більш конкретну мету.

Мета фольклорно-краєзнавчої практики – поглибити, систематизувати та закріпити теоретичні знання, здобуті на лекціях та семінарських заняттях з курсу «Фольклор», сформувати у здобувачів навички фольклористичної польової роботи, виробити здатність аналітично осмислювати і узагальнювати записаний фольклорний матеріал, розвинути комунікативні навички здобувачів. Основною **метою** практики є комплексне обстеження, збір та систематизація регіонального фольклору.

Мета навчальної педагогічної практики в середній школі – формування професійної компетентності майбутніх вчителів, поєднання теоретичної підготовки студентів з навчальної дисципліни Педагогіка (модулі: Дидактика, Теорія виховання, Освітній менеджмент) з практичним застосуванням набутих вмінь і навичок проведення навчальної та позакласної виховної роботи в учнівському колективі 5-9 класів на принципах і положеннях Концепції Нова українська школа.

Мета навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі – ознайомлення майбутніх вчителів української мови і літератури та англійської мови з особливостями практичної діяльності з обраного фаху, узагальнення, систематизація та закріплення теоретичних знань, умінь та навичок із дисциплін циклу загальної (Інформаційно-комунікаційні технології, Вікова фізіологія та здоров'я дитини) та професійної підготовки (Основи інклюзивного навчання, Фахова українська мова, Історія української мови, Сучасна українська літературна мова, Методика навчання української мови, Літературне краєзнавство, Вступ до літературознавства, Українська література, Українська література в контексті світової, Методика навчання української літератури, Фонетика англійської мови, Практична граматики англійської мови, Англійська мова, Методика навчання англійської мови), формування первинних загально-професійних та спеціальних умінь, необхідних для

здійснення навчально-виховного процесу з української мови і літератури та англійської мови в закладах загальної середньої освіти на засадах академічної доброчесності.

Метою виробничої практики з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО – набуття програмних результатів навчання, оволодіння сучасними методами і формами організації навчально-виховного процесу у закладах загальної середньої освіти, формування загальних та професійних (фахових) компетентностей майбутнього вчителя української мови і літератури та англійської мови, необхідних для реалізації навчально-виховного процесу з української мови і літератури та англійської мови в закладах загальної середньої освіти на засадах академічної доброчесності.

Таблиця 1

Цілі комплексу навчальних і виробничої практик

№ п/п	Вид практики	Обсяг кредитів	Компетентності, якими повинен оволодіти студент	Програмні результати навчання
1.	Фольклорно-краєзнавча	3	ІК. ЗК 1. ЗК 2. ЗК 3. ЗК 7. ПК 1. ПК 2. ПК 3. ПК 5. ПК 13.	ПРЗ 1. ПРЗ 2. ПРЗ 9. ПРЗ 10. ПРУ 9. ПРК 1. ПРК 3. ПРА 2.
2.	Навчальна педагогічна практика в середній школі	3	ІК. ЗК 1. ЗК 2. ЗК 3. ЗК 6. ЗК 7. ПК 1. ПК 2. ПК 3. ПК 4. ПК 5. ПК 6. ПК 7. ПК 8. ПК 9. ПК 10.	ПРЗ 1. ПРЗ 4. ПРЗ 6. ПРЗ 8. ПРУ 4. ПРУ 5. ПРУ 6. ПРК 1. ПРК 2. ПРК 3. ПРА 3.
3.	Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі	3	ІК. ЗК 1. ЗК 2. ЗК 3. ЗК 4. ЗК 5. ЗК 6. ЗК 7. ЗК 8. ПК 1. ПК 2. ПК 3. ПК 4. ПК 5. ПК 6. ПК 7. ПК 8. ПК 9. ПК 10.	ПРЗ 1. ПРЗ 2. ПРЗ 3. ПРЗ 4. ПРЗ 5. ПРЗ 7. ПРЗ 8. ПРЗ 9. ПРЗ 10. ПРУ 1. ПРУ 2. ПРУ 4. ПРУ 5. ПРУ 6. ПРУ 9. ПРК 1. ПРК 2. ПРК 3. ПРА 1. ПРА

				2. ПРА 3.
4.	Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО	15	ЗК 1. ЗК 2. ЗК 3. ЗК 4. ЗК 5. ЗК 6. ЗК 7. ЗК 8. ПК 1. ПК 2. ПК 3. ПК 4. ПК 5. ПК 6. ПК 7. ПК 8. ПК 9. ПК 10. ПК 11. ПК 12. ПК 13.	ПРЗ 1. ПРЗ 2. ПРЗ 3. ПРЗ 4. ПРЗ 5. ПРЗ 6. ПРЗ 7. ПРЗ 8. ПРЗ 9. ПРЗ 10. ПРУ 1. ПРУ 2. ПРУ 3. ПРУ 4. ПРУ 5. ПРУ 6. ПРУ 7. ПРУ 8. ПРУ 9. ПРУ 10. ПРК 1. ПРК 2. ПРК 3. ПРА 1. ПРА 2. ПРА 3.

У процесі практичної підготовки студенти/студентки оволодіють сучасними методами, прийомами і формами організації навчально-виховного процесу в закладах загальної середньої освіти; розвинуть уміння здійснювати діяльність з навчання української мови та літератури, англійської мови на базі сформованої в них мовленнєвої компетенції та знань з основ теорії методики, педагогіки і психології, уміння поєднувати теоретичні знання з методики навчання української мови та літератури, англійської мови з практичною діяльністю навчання учнів. Практична підготовка забезпечить практичне пізнання студентами/студентками закономірностей професійної діяльності та оволодіння способами її організації, розвине в них вміння вирішувати конкретні методичні завдання відповідно до умов педагогічного процесу; виховає в студентів/студенток потребу систематично поглиблювати свої знання і творчо застосовувати їх на практиці.

У процесі практичної підготовки здійснюється:

- 1) виховання в студентів/студенток стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- 2) закріплення, поглиблення та синтезування психолого-педагогічних, методичних і мовних знань у процесі їх використання для вирішення конкретних навчальних завдань;
- 3) свідоме застосування студентами/студентками теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;
- 4) формування та розвиток професійних умінь і навичок щодо підготовки і проведення уроків з української мови та літератури, англійської мови;
- 5) розвиток у студентів/студенток уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;

- 6) ознайомлення із сучасними досягненнями навчально-виховної роботи в школі, закладах позашкільної освіти, передовим педагогічним досвідом;
- 7) вироблення творчого підходу до педагогічної діяльності.

Завдання практичної підготовки пов'язані з підготовкою майбутніх учителів до реалізації трудових функцій, визначених Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024 р.):

- 1) навчання здобувачів освіти предметів;
- 2) партнерська взаємодія з учасниками освітнього процесу;
- 3) участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища;
- 4) провадження освітнього процесу;
- 5) безперервний професійний розвиток.

Підготовка майбутніх учителів до реалізації трудових функцій, передбачає формування та/або вдосконалення у майбутніх вчителів української мови і літератури та англійської мови мовно-комунікативної компетентності, предметно-методичної компетентності, інформаційно-цифрової компетентності, психологічної компетентності, емоційно-етичної компетентності, компетентності педагогічного партнерства, інклюзивної компетентності, здоров'язбережувальної компетентності, прогностичної компетентності, організаційної компетентності, оцінювально-аналітичної компетентності, здатності до навчання впродовж життя, необхідних для виконання трудових функцій на таких ціннісних орієнтирах: повага до особистості здобувача освіти й визнання пріоритету його зацікавлень, досвіду, власного вибору, прагнень, ставлення у визначенні мети та організації освітнього процесу, підтримка пізнавального інтересу й наполегливості; забезпечення рівного доступу до освіти кожного здобувача освіти без будь-яких форм дискримінації учасників освітнього процесу на засадах інклюзивності й безбар'єрності; формування нетерпимості до корупції, дотримання принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності; становлення вільної особистості здобувача освіти, підтримка його самостійності, підприємливості, ініціативності, впевненості в собі; розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини; формування культури здорового способу життя здобувача освіти, створення умов для забезпечення його гармонійного фізичного та психічного розвитку, добробуту; створення безпечного, вільного від насильства й цькування освітнього середовища, у якому забезпечено атмосферу довіри; плекання в здобувачів освіти любові до рідного краю, відповідального ставлення до довкілля; утвердження людської гідності, чесності, милосердя, доброти, справедливості, співпереживання, взаємоповаги і взаємодопомоги, поваги до прав і свобод людини, здатності до конструктивної взаємодії здобувачів освіти між собою та з дорослими; формування в здобувачів освіти, громадянської активності та стійкості, патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови; формування української національної та громадянської ідентичності, готовності до захисту незалежності й територіальної цілісності України, конституційних засад

державного ладу, національних інтересів і суспільно-державних (національних) цінностей України; формування готовності здобувачів освіти виявляти свою громадянську позицію, що передбачає вміння аналізувати суспільне життя й ідентифікувати себе з українською нацією, суспільством, обстоювати права й свободи українського народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України.

Завдання практичної підготовки:

Навчальні:

1) поглибити знання студентів/студенток з предметів, що визначають зміст практики з метою підготовки до навчання здобувачів освіти предметів;

2) забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, освітніх, розвивальних та виховних завдань у навчанні здобувачів освіти предметів;

3) сформувати та/або вдосконалити у студентів/студенток мовно-комунікативну компетентність, предметно-методичну компетентність, інформаційно-цифрову компетентність, психологічну компетентність, емоційно-етичну компетентність, компетентність педагогічного партнерства, інклюзивну компетентність, здоров'язбережувальну компетентність, прогностичну компетентність, організаційну компетентність, оцінювально-аналітичну компетентність, здатність до навчання впродовж життя;

4) розвинути в практикантів/практиканток уміння проводити уроки з використанням сучасних інноваційних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності на основі партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу;

5) сформувати в студентів/студенток психологічну готовність до провадження освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти на базовому (другому) рівні повної загальної середньої освіти;

6) сформувати готовність брати участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища

7) сформувати готовність створювати умови для самореалізації й саморозвитку студентів/студенток з метою забезпечення безперервного професійного розвитку.

Наукові:

1) поглибити теоретичні знання студентів з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду вчителів щодо навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів), партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу, участі в організації безпечного та здорового освітнього середовища; провадження освітнього процесу та безперервного професійного розвитку;

2) виробити творчий підхід до навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів);

3) розвивати професійно-дослідницькі здібності студентів/студенток з

метою створення передумов для безперервного професійного розвитку;

4) формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу з метою забезпечення безперервного професійного розвитку.

Виховні:

1) виховувати в студентів/студенток стійкий інтерес і любов до професії вчителя;

2) формувати в майбутніх учителів/учительок педагогічні вміння і навички, що сприяють розвитку в них професійних якостей учителя, потреби в безперервному професійному розвитку;

3) розвивати в практикантів/практиканток уміння здійснювати виховну роботу з української мови і літератури та англійської мови у навчанні здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів).

Професійні:

формувати в студентів/студенток уміння та навички правильно визначати:

1) типи уроків, їхню організаційну структуру залежно від мети, змісту, вікових особливостей учнів та конкретних умов проведення уроків;

2) організаційні форми, методи й засоби проведення уроків у відповідності з дидактичними принципами навчання, враховуючи вікові, психологічні особливості учнів/учениць й конкретні умови навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів);

3) навчальну, розвивальну, освітню та виховну мету уроку зі спеціальності та в позакласних виховних заходах, а також організаційні форми й методи їх проведення;

4) добирати та виготовляти дидактичний матеріал, наочність до уроків відповідно до їхньої мети;

5) своєчасно й уміло застосовувати технічні засоби навчання для проведення уроків зі спеціальності та в позакласній роботі;

6) стимулювати інтерес та активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення;

7) робити психолого-педагогічний аналіз уроків та позакласних заходів зі спеціальності, проведених студентами конкретної групи;

8) самостійно вивчати передовий педагогічний досвід учителів, робити відповідні висновки, які розкривали б особливості професії вчителя, узагальнювати й використовувати його у своїй навчальній роботі в університеті (написання рефератів, доповідей, курсових, бакалаврських та дипломних робіт).

У процесі педагогічної практики здійснюється:

1) виховання в студентів/студенток стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті;

2) закріплення, поглиблення та синтезування психолого-педагогічних, методичних і мовних знань у процесі їх використання для вирішення конкретних

навчальних завдань;

3) свідоме застосування студентами/студентками теорії навчання в практичній діяльності, усвідомлення її професійної значущості;

4) формування та розвиток професійних умінь і навичок щодо підготовки і проведення уроків з української мови і літератури та англійської мови;

5) розвиток у студентів уміння здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку своєї педагогічної діяльності;

6) ознайомлення із сучасними досягненнями навчально-виховної роботи в школі, передовим педагогічним досвідом;

7) вироблення творчого підходу до педагогічної діяльності.

Отже, комплекс навчальних і виробничої педагогічної практики спрямований на формування знань, умінь, комунікацій, автономії та відповідальності, а також програмних результатів навчання, що відповідають кваліфікації, яку отримує здобувач вищої освіти на першому освітньому рівні та дає можливість займати відповідні посади й продовжувати навчання на другому освітньому рівні.

II. ВИДИ ТА ТЕРМІНИ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Відповідно до навчального плану, затвердженого Вченою радою Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, уведено наступний порядок проходження майбутніми вчителями української мови і літератури / вчителями англійської мови практик відповідно до першого рівня вищої освіти:

- 1) фольклорно-краєзнавча практика (**2 семестр, 2 тижні**);
- 2) навчальна педагогічна практика в середній школі (4 семестр, 2 тижні);
- 3) навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі (**6 семестр, 2 тижні**);
- 4) виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО (8 семестр, 8 тижнів).

III. БАЗИ ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИК

3.1. Фольклорно-краєзнавча практика

Місце проведення практики – населенні пункти, де проживають студенти-практиканти (*Конкретно місце проведення практики визначається щорічним наказом*).

Бази фольклорно-краєзнавчої практики:

- 1) Сумська обласна універсальна наукова бібліотека
- 2) Сумська міська центральна бібліотека імені Тараса Шевченка
- 3) Сумська обласна бібліотека для дітей
- 4) Державний архів Сумської області

- 5) Наукова бібліотека СумДПУ імені АС. Макаренка
- 6) Архів Сумського району
- 7) Сумський обласний художній музей імені Никанора Онацького

3.2. Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі для студентів II курсу проводиться в 5-9 класах ЗЗСО.

3.3. Базами навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі є заклади загальної середньої освіти ЗЗСО (базовий (другий) рівень повної загальної середньої освіти (5-9 класи)).

3.4. Базами виробничої педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО визначені кращі заклади загальної середньої освіти, гімназії, ліцеї м. Суми, Сумської області та інших регіонів України.

IV. ОРГАНІЗАЦІЯ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

4.1. Фольклорно-краєзнавча практика складається з етапів:

1. Теоретична підготовка студентів. Навчально-методична підготовка студентів до проходження фольклорно-краєзнавчої практики розпочинається із ознайомлення їх з програмою практики, методикою її проходження, календарним плануванням, вимогами до виконання загальних та індивідуальних завдань, правилами оформлення звіту та опрацьованого матеріалу. Проводиться інструктаж із правил охорони праці та техніки безпеки життєдіяльності.

2. Проходження практики. Під час проходження навчальної фольклорно-краєзнавчої практики студенти-філологи здійснюють польові дослідження українського фольклору та відвідують екскурсії в краєзнавчих, народознавчих, етнографічних музеях, де отримують інформацію про народну творчість, історичні особливості, звичаї, традиції рідного краю тощо; збирають та опрацьовують краєзнавчі матеріали, освоюють новітні технології в освіті, вчаться застосовувати в професійній діяльності; зустрічаються з сумськими письменниками та фольклористами.

4.2. Навчальна педагогічна практика в середній школі триває два тижні у відповідності до завдань практики (Таблиця 2).

Протягом першого тижня студенти ознайомлюються з навчально-виховним процесом школи, виховним планом класного керівника, планують виховні заходи, аналізують навчальні програми, методичне забезпечення дисципліни за спеціалізацією, відвідують уроки вчителів, здійснюють їх педагогічний аналіз, отримують необхідні консультації.

Протягом другого тижня студенти продовжують спостерігати та здійснювати педагогічний аналіз уроків з предмету спеціалізації, проводять дослідження та виховні заходи.

Таблиця 2

Зміст, напрями та форми навчально-виховної роботи студентів в період навчальної педагогічної практики (офлайн)

Розділ педагогіки	Основний зміст діяльності	Форми і методи організації діяльності студентів
	Завдання, зміст і організація педагогічної практики	Установча конференція
IV. Основи освітнього менеджменту	Знайомство з адміністрацією школи, педагогічним колективом, основними напрями роботи	Бесіда з директором школи або його заступниками. Відвідування уроків і бесіда з учителем закріпленого класу. Екскурсія по школі.
I. Загальні основи педагогіки	Особливості учнів підліткового віку та їх урахування в навчально-виховній роботі вчителя	Бесіда з психологом. Аналіз методик вивчення вікових та індивідуальних особливостей учнів основної школи.
II. Теорія виховання	Завдання та зміст роботи класного керівника. Планування виховної роботи у класі	Бесіда з класним керівником. Вивчення плану виховної роботи. Робота за індивідуальним планом.
	Методика проведення окремих форм виховної роботи з школярами	Бесіда з класним керівником Робота за індивідуальним планом.
III. Теорія навчання	Актуальні проблеми викладання предмета (за спеціалізацією)	Бесіда з учителем (за предметними спеціалізаціями). Робота за індивідуальним планом.
	Урок – основна форма навчальної роботи	Відвідування уроків з предметів спеціалізації. Спостереження уроків.
	Методи навчання. Педагогічна діагностика навчальних досягнень учнів	Бесіда з учителем з предмету спеціалізації. Спостереження уроків. Робота за індивідуальним планом.
	Домашня навчально-пізнавальна діяльність школярів	Бесіда з учителем. Аналіз літератури й досвіду роботи вчителів із проблеми вдосконалення домашньої навчальної роботи учнів

	Підбиття підсумків педагогічної практики	Конференція в школі. Підведення підсумків роботи студентів (виступ керівника практики, заст. директора з навчальної роботи, вчителів, психолога, студентів).
--	--	---

За умов **дистанційного навчання** практика може інтегрувати наступні форми роботи:

Зміст та форми роботи	
Змістовий елемент 1	
1. Знайомство з освітнім процесом закладу загальної середньої освіти / Професійна ідентифікація майбутнього вчителя. Знайомство з навчально-виховним процесом школи. Емоційно-позитивне ставлення до професії, групи, себе в професії.	1) Модулі онлайн Курсу «Нова Українська школа». 2) Zoom-Дискусії за відео за участі студентів та методиста. 3) Zoom-Зустрічі з вчителями, завучем, класним керівником, психологом тощо.
Змістовий елемент 2	
2. Теорія навчання (типи, структура уроку, методи навчання, методи контролю, домашня робота) Нові технології навчання.	1) Аналіз 1-2 відео уроків з предмету спеціалізації «Вчитель року» в день /за планом. 2) Протоколи аналізу уроків (Moodle) +Zoom-обговорення з методистом і групою в визначений час. 3) Zoom-уроки (протоколи - Moodle + Zoom-Обговорення). 4) Аналіз відео майстер-класів «Вчитель року».
Змістовий елемент 3	
3. Теорія виховання. Закріплення засвоєних знань, формування умінь проведення фронтальної бесіди, інструктажу, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи.	1) Аналіз 1-2 відео виховних заходів класних керівників, майстер-класів «Вчитель року» 2) Протоколи -Moodle +Zoom-Обговорення з методистом і групою в визначений час. 3) Проведення виховного заходу (дискусія, бесіда, квест, проєкт тощо) творчими групами студентів. 4) Zoom-ігри. 5) Zoom-рухливі хвилинки.

	6) Протоколи (АВЗ, СаВЗ) в Moodle + обговорення.
--	--

З питань змісту діяльності студентів та організації практики проводиться **настановча** конференція.

Звіт студентів, підсумки, результати, шляхи вдосконалення організації практики обговорюються на **підсумковій** конференції.

4.3. Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі відбувається протягом двох тижнів.

Проведенню практики передують настановча конференція, на якій обговорюється зміст практики, вимоги до студентів-практикантів, даються завдання та методичні рекомендації **викладачів-методистів кафедр української мови, української літератури та англійської мови**.

Керівниками практики призначається з числа провідних викладачів кафедри української мови і літератури та англійської мови.

Керівник практики здійснює безпосереднє навчально-методичне керівництво виробничою практикою студентів:

- 1) складає робочу програму практики;
- 2) розробляє методичну документацію з питань практики та надає допомогу викладачам-методистам;
- 3) забезпечує організацію і проведення практики зі спеціальності;
- 4) узгоджує бази проходження практики з завідувачем навчальною та виробничою практикою університету;
- 5) згідно з угодами, укладеними між університетом і базовими закладами та відношеннями щодо проведення практики, проводить розподіл методистів та студентів-практикантів;
- 6) готує проект наказу з практики;
- 7) забезпечує організацію і проведення настановчих та підсумкових конференцій, захисту результатів практики;
- 8) ознайомлює студентів/студенток із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практики;
- 9) здійснює загальний контроль за виконанням студентами-практикантами завдань практики і правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу;
- 10) приймає залік із практики і виставляє підсумкову оцінку;
- 11) вивчає й узагальнює передовий досвід організації та проведення практики;
- 12) подає завідувачу навчальної практики звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

На першому тижні студентки/студентки знайомляться з керівництвом школи, підписують повідомлення про прибуття на практику, знайомляться з вчителями української мови, української літератури та англійської мови, ознайомлюються з планами роботи вчителів української мови, української

літератури та англійської мови, знайомляться з учнями, про що робиться запис у щоденнику практики, повідомляють про прибуття на практику методистів, складають та погоджують індивідуальний план студента-практиканта, складають свій розклад та розклад групи. В межах навчально-виховної роботи складають/беруть на ознайомлення тематичний план уроків на період педагогічної практики, відвідують уроки вчителів української мови, української літератури та англійської мови за розкладом (у кількості не менше 6 уроків) та проводять його методичний аналіз уроків та/або здійснюють рефлексію та заповнюють бланки спостереження, надають зворотній зв'язок до уроку або його фрагменту. Для організації знайомства з класом обирають ігри та розробляють фрагмент уроку. Розробляють плани-конспекти фрагментів уроків української мови, української літератури та англійської мови на основі рефлексії щодо особливостей підготовки фрагменту уроку, врахування інформації щодо групи та уроку, готують засоби та матеріали для проведення перших фрагментів уроків та здійснюють самоаналіз на основі рефлексії результатів фрагменту уроку. В межах науково-дослідницької роботи методичного напрямку проводять методичний аналіз мовного матеріалу підручників з української мови, української літератури та англійської мови, за якими працює закріплена група, з метою виявлення можливих труднощів його засвоєння. Вивчають та аналізують науково-методичну літературу за визначеним переліком джерел для ознайомлення, вивчають та узагальнюють досвід роботи вчителів української мови, української літератури та англійської мови ЗЗСО за місцем проходження практики та шляхом відвідування науково-методичних семінарів, вебінарів, конференцій, на яких вчителі представляють позитивний досвід роботи. Відвідують зустрічі та консультації з методистом/груповим методистом (за потребою). На завершальному етапі практики готують звіт про результати педагогічної практики та звітні матеріали, здають звітну документацію курівнику практики, проходять опитування онлайн «Зворотній зв'язок щодо особливостей проходження навчальної педагогічної практики», беруть участь в обговоренні результатів педагогічної практики.

4.4. Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО проводиться у 8 семестрі, її тривалість становить 8 тижнів. Практика здійснюється на базовому (другому) рівні повної загальної середньої освіти в 5-9 класах закладів загальної середньої освіти. Практика проводиться з відривом від навчальних занять.

Проведенню практики передують настановча конференція, на якій обговорюється зміст практики, вимоги до студентів-практикантів, даються завдання та методичні рекомендації викладачів-методистів кафедр української мови, української літератури, педагогіки, педагогічної творчості та освітніх технологій, психології.

Методичне керівництво практиками здійснюють керівники практик, методисти з фаху, з педагогіки та психології.

Керівник практики призначається з числа провідних викладачів кафедри української мови і літератури.

Методистами з фаху на час педагогічної практики призначаються викладачі, які мають досвід викладацької роботи в загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах не менше 1 року або у вищих навчальних закладах не менше 3 років.

Методистами з педагогіки та психології призначаються викладачі відповідних кафедр, які мають досвід викладацької роботи у вищих навчальних закладах не менше 3 років.

Керівник практики здійснює безпосереднє навчально-методичне керівництво виробничою практикою студентів:

- 1) складає робочу програму практики;
- 2) розробляє методичну документацію з питань практики та надає допомогу викладачам-методистам;
- 3) забезпечує організацію і проведення практики зі спеціальності;
- 4) узгоджує бази проходження практики з завідувачем навчальною та виробничою практикою університету;
- 5) згідно з угодами, укладеними між університетом і базовими закладами та відношеннями щодо проведення практики, проводить розподіл методистів та студентів-практикантів;
- 6) готує проєкт наказу з практики;
- 7) забезпечує організацію і проведення настановчих та підсумкових конференцій, захисту результатів практики;
- 8) ознайомлює студентів/студенток із завданням і змістом, звітністю і критеріями оцінювання результатів практики;
- 9) здійснює загальний контроль за виконанням студентами-практикантами завдань практики і правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу;
- 10) приймає залік із практики і виставляє підсумкову оцінку;
- 11) вивчає й узагальнює передовий досвід організації та проведення практики;
- 12) подає завідувачу навчальною та виробничою практикою університету звіт про проведення практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення.

Методисти з фаху українська мова і література та з фаху англійська мова:

1) бере участь в установчій та підсумковій конференціях у інституті/факультеті. На установчій конференції методист ознайомлює студентів із вимогами до організації практики на окремій спеціальності, здійснює організаційну роботу зі студентами. На підсумковій конференції методист характеризує роботу своєї групи, досягнення і недоліки окремих студентів, узагальнює досвід практики;

2) знайомить студентів/студенток із адміністрацією бази практики, керівниками практики, здійснює розподіл студентів, контролює відвідування, роботу та виконання студентами-практикантами правил внутрішнього трудового розпорядку базового закладу;

3) проводить методичну роботу зі студентами (затверджує індивідуальні плани, проводить консультації, перевіряє та оцінює конспекти, відвідує та обговорює не менш ніж три заняття);

4) забезпечує контроль за проходженням практики студентами групи (у співпраці зі старостами мінігрупи);

5) відповідає за своєчасну подачу студентами/студентками звітної документації відповідальному методисту;

6) оцінює роботу студентів, виставляє оцінку в атестаційний лист;

7) подає керівнику практики звіт за підсумками практики.

Методист з педагогіки:

1) бере участь в установчій та підсумковій конференціях;

2) забезпечує методичне керівництво роботою студентів за індивідуальним планом;

3) здійснює консультування студентів з виконання наукових завдань, з актуальних питань навчання і виховання;

4) відвідує уроки студентів, організовує колективне обговорення відвіданих уроків;

5) надає методичну допомогу в організації та проведенні виховних заходів (не менше двох); відвідує, проводить колективне обговорення оцінює їх;

6) організовує групову та індивідуальну методичну роботу зі студентами;

7) перевіряє та оцінює конспект (розробку) залікового виховного заходу;

8) оцінює навчально-виховну роботу студента, виставляє оцінку в атестаційний лист.

Методист з психології:

1) бере участь в установчій та підсумковій конференціях в університеті;

2) забезпечує методичну допомогу студентам у виконанні завдань із психології;

3) консультує з питань психологічних основ навчання, виховання і розвитку;

4) оцінює виконання завдання з психології та виставляє оцінку в атестаційний лист.

V. ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

5.1. Фольклорно-краєзнавча практика

Після завершення фольклорно-краєзнавчої практики студент подає на кафедру української мови і літератури зібрані та опрацьовані відповідним чином польові матеріали, зокрема:

1) аудіо (відео-) касету з польовими записами народного фольклору;

2) відеокасету із записами зразків хореографічного мистецтва (елементи танцю або повний сценографічний запис).

3) дискету, що містить набрані фольклорні матеріали, ідентичні аудіозапису;

4) роздруковані фольклорні твори з відповідними фольклорними паспортами;

5) польовий зошит (щоденник);

6) фотоматеріали зразки народного одягу, вишивки (замалювати орнаменти або зафіксувати на фотоносії).

Разом із записами текстів кожен учасник фольклорно-краєзнавчої практики подає звіт про виконану роботу, для складання якого бажано вести щоденник, де подається стисла характеристика зібраного фольклорного матеріалу (за жанрами), творчі портрети інформаторів, спостереження над побутованням фольклорних творів, впливу на фольклорну традицію засобів масової інформації.

Загальним підсумком фольклорно-краєзнавчої практики студентів факультету є організація та проведення фольклорної конференції за матеріалами здійсненої роботи.

5.2. Навчальна педагогічна практика в середній школі

Звітна документація за завданнями навчальної педагогічної практики включає:

1) робочий зошит, у якому відображено зміст і форми діяльності студента в період практики в закріпленому класі, аналіз відвіданих уроків та виконання завдань з педагогіки.

2) методичну розробку проведеного студентами позакласного виховного заходу в закріпленому класі, його самоаналіз, фото-, відеозвіт за видами діяльності;

3) атестаційний лист, у якому відображається думка про роботу студента у формі оцінки класного керівника, методиста з педагогіки

Звітна документація за онлайн формату практики	1) протоколи зустрічей з адміністрацією, класними керівниками / Moodle 2) протоколи аналізу відео/спостережень уроків/Moodle + робота в Zoom 3) протоколи спостережень ВЗ, СаВЗ/ Moodle + робота в Zoom 4) методична розробка, проведеного студентами виховного заходу в закріпленому класі, фотозвіт /Moodle
--	--

5.3. Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі

Звітна документація за завданнями навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови у визначається робочою програмою практики та включає:

1) індивідуальний план студента-практиканта;

2) характеристика з місця проходження практики з підписами вчителів української мови, української літератури, англійської мови та директора школи/гімназії із мокрими печатками;

3) щоденник практики із відомостями щодо сукупності набутих нових загальних та спеціальних компетентностей, отриманих студентом у результаті практичної підготовки та записами щодо змісту роботи на початковому етапі педагогічної практики; навчально-виховної роботи з української мови і літератури, англійської мови; позакласної роботи з української мови і літератури, англійської мови та/або з відомостями про проведення профорієнтаційних заходів; науково-дослідницької роботи психолого-педагогічного та методичного напрямку з української мови і літератури, англійської мови; завершального етапу практики для виставлення оцінки з української мови і літератури, англійської мови;

4) атестаційний лист;

5) звіт про результати навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови із зазначенням кількісних та якісних результатів навчальної педагогічної практики за наступними пунктами: початковий етап педагогічної практики; навчально-виховна робота з української мови і літератури, англійської мови; науково-дослідницька робота методичного напрямку на уроці української мови і літератури та англійської мови; завершальний етап практики; висновки / примітки / зауваження / пропозиції щодо вдосконалення організації початкової педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови;

6) конспекти відвіданих уроків вчителів української мови і літератури, англійської мови та їх методичні аналізи на основі педагогічної рефлексії у кількості не менше шести;

7) фрагменти планів-конспектів розроблених уроків відповідно до індивідуального плану;

8) контрольні листки оцінювання фрагментів уроків та розробленого роздаткового матеріалу (факультативно);

9) власні розроблені наочні матеріали у відповідності до досліджуваної методичної проблеми тощо.

Документація, що підтверджує виконання науково-дослідницької роботи методичного напрямку (тези доповіді / доповідь про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напрямку; сертифікат учасника науково-методичного семінару з методичних проблем/студентської конференції) подається за наявності.

5.4. Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО

Підбиття підсумків практики передбачає:

1) подання на кафедри педагогіки, психології матеріалів про виконані завдання;

2) подання на кафедрі української мови і літератури, кафедрі іноземних мов звітної документації методистам із фаху для оцінювання;

3) розгляд питання про підбиття підсумків та обговорення звітів групових методистів про виробничу практику з української мови і літератури та англійської мови в контексті чергового засідання кафедр української мови і літератури; кафедр іноземних мов;

4) підготовка та проведення підсумкової конференції;

5) оцінювання керівником практики професійних досягнень студентів.

Звітні матеріали з виробничої педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО:

Звітна документація за завданнями виробничої педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО включає:

1) звіт про результати виробничої педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови із зазначенням кількісних та якісних результатів навчальної педагогічної практики за наступними пунктами: початковий етап педагогічної практики; навчально-виховна робота з української мови і літератури, англійської мови; позакласна робота з української мови і літератури, англійської мови включно з відомостями про проведення профорієнтаційних заходів; науково-дослідницька робота методичного напрямку на уроці української мови і літератури та англійської мови; завершальний етап практики; висновки / примітки / зауваження / пропозиції щодо вдосконалення організації виробничої педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови;

2) атестаційний лист;

3) характеристика на студента-практиканта з місця проходження практики з оцінками вчителів-предметників та підписом директора школи/гімназії із мокрими печатками;

4) індивідуальний план студента-практиканта;

5) щоденник практики;

6) розгорнуті конспекти (відеозаписи) 8 записових уроків з української мови, української літератури та англійської мови (з ескізами допоміжних засобів навчання), підписані вчителем-предметником;

7) сценарії записових позакласних заходів з фаху (українська мова/література, англійська мова), проведених в закріпленому класі;

8) методичну розробку (або сценарій) виховного заходу (кафедра педагогіки);

9) психолого-педагогічну характеристику класу (кафедра психології).

Документація, що підтверджує виконання науково-дослідницької роботи методичного напрямку (тези доповіді / доповідь про результати своєї науково-дослідної діяльності методичного напрямку; сертифікат учасника науково-методичного семінару з методичних проблем/студентської конференції) подається за наявності.

Студенти-практиканти проходять на завершальному етапі практики опитування онлайн «Зворотній зв'язок щодо особливостей проходження виробничої педагогічної практики з англійської мови у ЗЗСО».

VI. ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ

6.1. Фольклорно-краєзнавча практика – невід'ємна складова професійної підготовки вчителя-словесника.

Фольклорно-краєзнавча практика покликана розширювати уявлення майбутніх словесників про роль фольклору в житті народу, динаміку розвитку мистецтва родинного слова, формувати вміння доцільно користуватися фольклорним мовленням, розуміти його естетичне забарвлення, психологічний ефект і на цій основі виробляти мовне чуття, мовний смак, що вкрай необхідне для розвитку інтелекту, творчих здібностей, свободи мислення.

Основною **метою** практики є комплексне обстеження, збір та систематизація регіонального фольклору.

Завдання фольклорно-краєзнавчої практики :

- 1) надати студентам можливість почути автентичний фольклор у живому середовищі його побутування;
- 2) застосувати й закріпити на практиці здобуті теоретичні знання;
- 3) поглиблювати і розширювати знання сучасних поколінь з народної творчості; сприяти відродженню народних традицій та обрядів у краї;
- 4) прищеплювати навички до збирання фольклору;
- 5) пробуджувати глибокий інтерес до історії народу, його культури, побуту, впливати на естетичний смак збирачів фольклору;
- 6) нагромаджувати музично-хореографічний, словесний репертуар для подальшого наукового опрацювання;
- 7) залучити нових збирачів і записувачів народної творчості.

6.2. Навчальна педагогічна практика в середній школі

Зміст практики

I. Ознайомлення з реалізацією головних компонентів Концепції Нова українська школа:

- 1) новим змістом освіти, заснованим на формуванні компетентностей, потрібних для успішної самореалізації в суспільстві;
- 2) орієнтацією на потреби учня в освітньому процесі, дитиноцентризмом;
- 3) наскрізним процесом виховання, який формує цінності;
- 4) педагогікою, що ґрунтується на партнерстві між учнем, учителем і батьками.

II. Ознайомлення з навчально-виховною роботою школи:

- 1) з основними напрямками роботи закладу освіти, із сучасними технологіями навчання та навчальними програмами шкільних предметів у відповідності до власної спеціалізації;

2) з особливостями організації навчально-виховного процесу в основній школі;

3) з устаткуванням, методичним наповненням шкільних кабінетів з навчальних предметів, з роботою музеїв;

4) з шляхами реалізації класичних напрямів змісту виховання та актуальних питань виховання в школі (булінг, медіаграмотність, соціальне підприємництво, емоційний інтелект тощо);

5) з особливостями співпраці школи, класного керівника з позашкільними установами, дитячими громадськими організаціями, до яких входять і які відвідують учні закріпленого класу.

III. Ознайомлення з науково-дослідницькою роботою вчителів школи:

1) з основними напрямками науково-дослідницької роботи вчителів;

2) з роботою методичних комісій за предметами спеціалізації;

3) з комплексом дослідницьких методик, що застосовуються для вивчення особистості школяра та класного колективу.

IV. Участь у навчально-виховній роботі класу:

1) допомога класному керівнику в проведенні позакласної виховної роботи з учнями закріпленого класу та самостійне проведення однієї з форм виховної роботи;

2) відпрацювання умінь проведення фронтальної бесіди, інструктажу, організації роботи учнів у групах, змагальних форм виховної роботи;

3) проведення дидактичних ігор у позакласній роботі;

4) організація раціонального дозвілля, активного відпочинку учнів на перервах;

5) вивчення індивідуальних особливостей учнів під керівництвом психолога.

6.3. Навчальна педагогічна практика з української мови і літератури, англійської мови в середній школі

Завдання навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі визначаються відповідно до загальної **мети** навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі, яка полягає в ознайомленні майбутніх вчителів української мови і літератури та англійської мови з особливостями практичної діяльності з обраного фаху, узагальнення, систематизація та закріплення теоретичних знань, умінь та навичок із дисциплін циклу загальної та професійної підготовки, формування первинних загально-професійних та спеціальних умінь, необхідних для здійснення навчально-виховного процесу з української мови і літератури та англійської мови в закладах загальної середньої освіти на засадах академічної доброчесності.

У ході навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі студенти/студентки вчать:

1) кваліфіковано застосовувати у фрагментах уроків з української мови і літератури, англійської мови сучасні принципи, методи, прийоми і засоби навчання чотирьох видів мовленнєвої діяльності у рецепції, продукції та інтеракції усно та письмово на основі партнерської конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу, забезпечуючи в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти з урахуванням вікових та інших індивідуальних особливостей, формуючи мотивацію здобувачів освіти й організовуючи їхню пізнавальну діяльність;

2) формувати і розвивати у здобувачів освіти ключові компетентності й наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти, на основі фрагментів уроків української мови і літератури, англійської мови;

3) вирішувати завдання морального, культурно-естетичного, трудового виховання учнів засобами рідної та іноземної мови з урахуванням особливостей ступеня навчання та формувати в здобувачів освіти ціннісні ставлення у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови;

4) прогнозувати шляхи формування і розвитку інтелектуальної та емоційної сфер особистості учня, його пізнавальних і розумових здібностей у процесі вивчення рідної мови та літератури та англійської мови, демонструючи здатність усвідомлювати особисті відчуття почуття, емоції, потреби та емоційні стани інших учасників освітнього процесу та керуючи власними емоційними станами;

5) допомагати учням у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови в оволодінні вміннями вчитися, розширювати свій світогляд, пізнавати себе на основі розвитку спроможності здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання англійської мови;

6) аналізувати свою професійну діяльність і результати навчальної діяльності учнів у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови, добирати підручники та посібники для проведення фрагментів уроків української мови і літератури, англійської мови, прогнозувати труднощі засвоєння учнями мовного / мовленнєвого матеріалу у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови та труднощі оволодіння мовленнєвою діяльністю, аналізувати та узагальнювати досвід інших вчителів у галузі навчання англійської мови, здійснювати критичний аналіз сучасних підручників і навчально-методичних комплексів з української мови і літератури, англійської мови; працювати зі спеціальною науково-методичною літературою, орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею в

професійній діяльності з метою забезпечення безперервного професійного розвитку на основі навчання впродовж життя;

7) у провадженні освітнього процесу прогнозувати, планувати і творчо конструювати навчально-виховний процес навчання конкретного матеріалу у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови з урахуванням особливостей ступеня навчання; планувати навчально-комунікативну діяльність учнів у фрагментах уроків та в позакласній роботі з української мови і літератури, англійської мови у створених вчителями української мови і літератури, англійської мови осередках навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти, здійснювати у комплексі різні види індивідуалізації навчання у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови;

8) у провадженні освітнього процесу організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови та організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти у безпечному та здоровому освітньому середовищі, добирати і використовувати у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти, реалізовувати плани фрагментів уроків української мови і літератури, англійської мови та позакласних заходів з урахуванням особливостей ступеня навчання, творчо розв'язувати методичні завдання у процесі навчання і виховання у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови з урахуванням провідних характеристик учнів певного навчального закладу, вносити до планів-конспектів фрагментів уроків української мови і літератури, англійської мови методично правильні корективи з метою досягнення бажаного результату, виходячи з цілей навчання української мови і літератури, англійської мови в ЗЗСО, використовувати цифрові технології у фрагментах уроків української мови і літератури, англійської мови, а за потреби створювати їх;

9) використовувати гуманістичний потенціал дисциплін «Українська мова», «Українська література», «Англійська мова» для формування духовного світу юного покоління України;

10) навчатися впродовж життя і вдосконалювати з високим рівнем автономності набути під час навчання кваліфікацію.

У результаті навчальної педагогічної практики з української мови і літератури, англійської мови в середній школі студенти/студентки демонструють здатність:

1) практично використовувати знання закономірностей розвитку особистості, вікових особливостей учнів, їхньої психології у процесі підготовки та проведення фрагментів уроків української мови і літератури, англійської у ЗЗСО;

2) **застосовувати** знання та розуміння принципів, форм, сучасних методів, методичних прийомів навчання української мови і літератури, англійської мови в закладах загальної середньої освіти;

3) **застосовувати** знання та розуміння особливостей навчання української мови і літератури, англійської мови різних груп учнів, застосування індивідуалізації навчання, організації освітнього процесу з урахуванням особливих потреб учнів;

4) **застосовувати** знання та **демонструвати** розуміння сучасних психолінгвістичних, філологічних і дидактичних засад навчання української мови і літератури, англійської мови, особливостей формування навичок і вмінь, використання мовних одиниць у певному контексті;

5) **застосовувати** знання, **демонструвати** розуміння та здатність реалізовувати теоретичні й методичні засади навчання української мови і літератури, англійської мови на рівні базової середньої освіти;

6) демонструвати обізнаність із елементами теоретичного й експериментального освітнього дослідження та методами їхньої реалізації у навчанні української мови і літератури, англійської мови.

6.4. Виробнича педагогічна практика з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО

Завдання практичної підготовки в межах виробничої педагогічної практики пов'язані з набуттям первинним навичок професійної діяльності та вироблення умінь самостійно вирішувати типові професійні завдання та здійснювати трудові функції, визначених Професійним стандартом «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024 р.) і продукувати нові знання для вирішення проблемних педагогічних завдань в галузі навчання української мови і літератури та англійської мови на базовому (другому) рівні повної загальної середньої освіти.

Завдання виробничої педагогічної практики з української мови і літератури та англійської мови у ЗЗСО

Навчальні:

1) поглибити знання студентів/студенток з предметів, що визначають зміст практики;

2) забезпечити зв'язок теоретичних знань фахових дисциплін з реальним педагогічним процесом, використання їх у розв'язанні конкретних навчальних, розвивальних та виховних завдань;

3) розвивати в практикантів уміння проводити уроки української мови і літератури та англійської мови з використанням сучасних інноваційних методів і прийомів навчально-пізнавальної діяльності;

- 4) формувати в студентів психологічну готовність до роботи в школі;
- 5) створювати умови для самореалізації й саморозвитку студентів.

Наукові:

- 1) поглибити теоретичні знання студентів з фахових дисциплін і на основі індивідуальних завдань вивчення передового педагогічного досвіду вчителів української мови і літератури та англійської мови виробити творчий підхід до педагогічної діяльності;
- 2) розвивати професійно-дослідницькі здібності студентів;
- 3) формувати вміння проводити науково-дослідницьку роботу з української мови і літератури та англійської мови.

Виховні:

- 1) виховувати в студентів стійкий інтерес і любов до професії вчителя української мови і літератури та англійської мови;
- 2) формувати в майбутніх учителів української мови і літератури та англійської мови педагогічні вміння і навички, що сприяють розвитку в них професійних якостей учителя, потреби в педагогічній самоосвіті;
- 3) розвивати в практикантів уміння здійснювати виховну роботу з української мови і літератури та англійської мови.

Професійні:

- 1) формувати в студентів уміння та навички правильно визначати:
- 2) типи уроків української мови і літератури та англійської мови, їх організаційну структуру залежно від мети, змісту, вікових особливостей учнів та конкретних умов проведення уроків;
- 3) організаційні форми, методи й засоби проведення уроків української мови і літератури та англійської мови у відповідності з дидактичними принципами навчання, враховуючи вікові, психологічні особливості учнів й конкретні умови навчання;
- 4) навчальну, виховну мету уроку української мови і літератури та англійської мови та позакласних виховних заходах, а також організаційні форми й методи їх проведення;
- 5) добирати, а в разі необхідності виготовляти роздатковий матеріал, наочність до уроків української мови і літератури та англійської мови відповідно до їх пізнавальної мети;
- 6) своєчасно й уміло застосовувати засоби навчання для проведення уроків української мови і літератури та англійської мови та в позакласній роботі;
- 7) стимулювати інтерес та активність учнів до засвоєння знань, розвивати їхню увагу, мислення, мовлення;
- 8) робити психолого-педагогічний аналіз уроків української мови і літератури та англійської мови та позакласних заходів зі спеціальності, проведених студентами конкретної групи;

9) самостійно вивчати передовий педагогічний досвід учителів української мови і літератури та англійської мови, робити відповідні висновки, які розкривали б особливості професії вчителя української мови і літератури та англійської мови, узагальнювати й використовувати його у своїй навчальній роботі в університеті (написання рефератів, доповідей, курсових та бакалаврських робіт).

КОНТРОЛЬ ЗА ПРОХОДЖЕННЯМ ПРАКТИК

Контроль за роботою студентів під час практики здійснюють:

1) *від університету*: методисти від кафедр, керівники практики, які відповідають за організацію практики, завідувачі кафедр, які забезпечують проведення практики, заступник декана факультету іноземної та слов'янської філології з навчальної роботи, декан факультету іноземної та слов'янської філології;

2) *від бази практики*: керівник практики від бази практики.

Види та форми поточного та підсумкового контролю визначаються робочими програмами практик.

ВИМОГИ ДО ЗВІТНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Основними видами звітної документації є щоденник, звіт, характеристика, плани-конспекти уроків, виховних заходів. Інші види звітної документації визначаються робочими програмами практик за пропозиціями випускових кафедр та затверджуються вченими радами факультетів.

ПІДБИТТЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ

Критерії оцінювання роботи студентів під час проходження практик визначаються робочими програмами практик. Підсумки практик підбиваються керівниками практики від кафедр на підставі оцінювання роботи студентів на базах практик, оформлення звітної документації та захисту звітів. Основні показники діяльності здобувачів вищої освіти, що враховуються при оцінці результатів практичної підготовки:

1) повнота та якість виконання Індивідуального плану практичної підготовки;

2) ставлення до професійної діяльності;

3) повнота та правильність оформлення звітної документації;

4) характеристика та оцінка діяльності методистами практики, призначеними Університетом та фахівцями бази практики;

5) сукупність нових загальних та спеціальних компетентностей, отриманих студентом у результаті практичної підготовки та відображених у звітній документації;

6) своєчасність подання звітної документації.

Оголошення оцінок за проходження практик відбувається на підсумкових конференціях. Підсумкова оцінка з практичної підготовки визначається керівником практики і вноситься ним у щоденник студента-практиканта (у випадку виробничої практики), індивідуальний навчальний план студента/залікову книжку, екзаменаційно-залікову відомість. Результати практик обговорюються на засіданнях кафедр, науково-методичної комісії факультету та вченої ради факультету іноземної та слов'янської філології.